

Expertisecentrum Journalistiek

Jaarverslag 2012

Een bewogen jaar

De eerste drie jaren van zijn bestaan heeft het Expertisecentrum Journalistiek gestaag een naam gevestigd in het werkveld, en – deels met vallen en opstaan – een programma opgebouwd. Het jaar 2012 was het eerste jaar dat het Expertisecentrum Journalistiek ging werken volgens een werkplan dat zich over drie jaar uitstrekt. De periode van opbouwen zou overgaan in een van consolideren en uitbouwen. Door enkele onverwachte ontwikkelingen op het personele vlak is dit slechts gedeeltelijk gelukt.

In de eerste helft van het jaar kondigden enkele bestuursleden aan hun functie neer te leggen, de meesten omdat ze een andere en zeer drukke baan kregen: **Frank van Vree** werd benoemd tot decaan van de faculteit Geesteswetenschappen, **Joeri Boom** werd benoemd tot correspondent in New Delhi voor *NRC Handelsblad* en andere media en **Mirjam Prenger** wilde zich toeleggen op het voltooien van haar proefschrift. Het Expertisecentrum spreekt zijn dank uit voor de bijdragen die zij hebben geleverd aan de opbouw van het centrum, en wenst hun veel succes in hun nieuwe activiteiten.

Het zoeken van nieuwe bestuursleden was nog niet eens voltooid toen de directeur, **Shirley Haasnoot**, liet weten met haar gezin naar Chicago te vertrekken, waar haar man tot hoogleraar was benoemd. Shirley heeft een cruciale rol gespeeld in de opbouw van het centrum. Het bestuur is haar daarvoor zeer erkentelijk en wenst haar veel geluk en succes in de Verenigde Staten.

De sollicitatieprocedure liep noodgedwongen midden in de zomer, wat het arrangeren van gesprekken niet eenvoudig maakte, aangezien zowel bestuursleden als kandidaten natuurlijk hun vakanties hadden gepland. Uit het feit dat 69 personen solliciteerden, de meesten van hen met uitstekende kwalificaties, mogen we afleiden dat het Expertisecentrum zich heeft ontwikkeld tot een instituut waar mensen hun naam aan willen verbinden. Na gesprekken met tien kandidaten heeft het bestuur **Bas Mesters** per 1 oktober benoemd tot nieuwe directeur.

Bas werkte de afgelopen tien jaar als correspondent in Rome voor *NRC Handelsblad* en *NOS Nieuws*. Daarvoor was hij als verslaggever werkzaam bij *de Volkskrant*. Naast zijn werkzaamheden voor het Expertisecentrum – anderhalve dag per week – werkt hij op de redactie van *NOS Nieuws*.

Door alle personele wisselingen waren geplande activiteiten voor het najaar nog niet voorbereid, zodat de nieuwe directeur met een lege agenda begon. Dit betekende dat afgezien van ‘De journalistieke nazit’ over Project X in Haren pas na de jaarwisseling een volledig programma op de rails stond.

Financieel leidde deze situatie tot een tegenvaller, omdat er de laatste maanden van het jaar vrijwel geen inkomsten uit activiteiten waren. Het doel om in 2012 voor het eerst *break even* te draaien is dan ook (net) niet gehaald. Wel was het tekort wederom kleiner dan het jaar ervoor. Het bestuur streeft ernaar 2013 af te sluiten met een klein positief resultaat, aangezien verder interen op de reserve niet wenselijk is.

Activiteiten

In 2012 heeft het Expertisecentrum Journalistiek acht activiteiten georganiseerd. In totaal hebben hieraan enige honderden journalisten deelgenomen. Het avondprogramma van De Staat van Nederland zorgde voor een uitverkochte Rabozaal in de Stadsschouwburg.

Masterclass digitaal documenteren, 3 februari

Onder leiding van **Ewoud Sanders** verdiepten de deelnemers zich in de fijnere kneepjes van het zoeken naar en opslaan van digitale informatie. Er waren 39 aanmeldingen, maar door het extreem slechte weer (sneeuw) slaagde een deel er niet in Amsterdam te bereiken. Zij konden in september aan de volgende versie van de masterclass deelnemen.

ROOS-dagen, 14 en 15 maart

Op de jaarlijkse studiedagen van de regionale omroepen presenteerde **Mirjam Prenger** haar onderzoek 'Gevaarlijk spel' over de verhouding tussen journalisten enerzijds en voorlichters en andere communicatiemedewerkers anderzijds. Haar presentatie vond plaats in een parallelsessie met enkele tientallen journalisten in de zaal.

Dag van de Privacy, 26 maart

In samenwerking met het Rathenau Instituut kwamen in een middag tal van aspecten van privacy aan de orde, zowel plenair als in parallelsessies. Tot de uitgediepte onderwerpen behoorden biometrie, het elektronisch patiëntendossier, de OV-chipkaart, en Facebook. Tot de sprekers behoorden **Frans Brom, Christiaan van 't Hof, Maria Genova, Max Snijder, Anton Ekker, Brenno de Winter, Geert Munnichs** en **Arnold Roosendaal**. Er namen 46 journalisten deel.

Lunchbijeenkomst NTR, 19 april

Op een lunchbijeenkomst voor medewerkers van journalistieke programma's van de NTR presenteerde **Mirjam Prenger** haar onderzoek 'Gevaarlijk spel' over de verhouding tussen journalisten enerzijds en voorlichters en andere communicatiemedewerkers anderzijds. Er waren enkele tientallen journalisten aanwezig.

Expertisedag Nieuwe Media, 29 juni

Op een drukbezochte studiedag presenteerden internationale topsprekers onder leiding van dagvoorzitter **Jan Bonjer** (*Financieele Dagblad*) de jongste ontwikkelingen op het gebied van online nieuwsgaring en van online journalistiek. **Paul Bradshaw** (Birmingham City University, BBC) en **Simon Rogers** (*The Guardian*) waren overgekomen uit Engeland toonden recente ontwikkelingen in datajournalistiek. **Brian Hamman** (*The New York Times*) kwam uit Amerika om te laten zien hoe zijn krant de presidentsverkiezingen online covert. Uit Nederland praatte **Lara Ankersmit** (NOS) de deelnemers bij over hoe 'alles' live wordt. Tijdens korte intermezzo's presenteerden enkele journalisten hun digitale gereedschapskist. Ruim 80 journalisten namen deel.

De Staat van Nederland, 10 september

Overdag konden journalisten zich in drie parallelsessies laven aan de actuele stand van de kennis in de wetenschap op vijftien beleidsterreinen. Sprekers waren **Willem Schinkel, Hugo Priemus, Johan Polder, Jaap Koelewijn, Kees Homan, Keimpe Wieringa, Jaap Dronkers, Leo van Wissen, Leo Lucassen, Paul van der Heijden, Jan Willem Gunning, Jacobien Rutgers, Guus Meershoek, Theo**

Kocken en **Harry Verbon**. Circa 65 journalisten en studenten journalistiek namen deel aan het dagprogramma.

In het avondprogramma onder leiding van **Marcia Nieuwenhuis** spraken **Jaap Dronkers**, **Ton Wilthagen**, **Sweder van Wijnbergen**, **Margo Trappenburg** en **Hugo Priemus**. **Maarten van Rossum** leidde het avondprogramma in en uit, **Floor Rusman** sprak een column uit. Voor het avondprogramma was de Rabozaal van de Stadsschouwburg uitverkocht (460 bezoekers).

Masterclass digitaal documenteren, 28 september

Onder leiding van **Ewoud Sanders** verdiepten de deelnemers zich in de fijnere kneepjes van het zoeken naar en opslaan van digitale informatie. Er waren 21 aanmeldingen, plus enige deelnemers die de masterclass in februari niet hadden kunnen bijwonen in verband met de weersomstandigheden.

De journalistiek nazit over Project X Haren, 8 november

Om het nog eens te hebben over de rol van de media in de aanloop naar de rellen in Haren, organiseerde het Expertisecentrum Journalistiek een 'nazit', met enkele verslaggevers die ter plekke waren voor, tijdens en na de rellen (**Jeroen Wollaars** (NOS), **Ana van Es** (de Volkskrant), **Wubby Luijendijk** (*NRC Handelsblad*) en **Goos de Boer** (RTV Noord)), een wetenschapper (**Peter Vasterman**) en een communicatieadviseur (**Anne-Marie van het Erve**), en drie journalisten die beroepshalve het gedrag van hun collega's beoordelen (ombudsmannen **Sjoerd de Jong** (*NRC Handelsblad*) en **Margreet Vermeulen** (*de Volkskrant*), en lid van de Raad voor de Journalistiek **Henk Blanken** (*Dagblad van het Noorden*)). De avond werd gepresenteerd door de nieuwe directeur van het Expertisecentrum, **Bas Mesters**. Er waren ongeveer 40 journalisten in de Doelenzaal van de Universiteitsbibliotheek.

Incompany cursussen

In het najaar is het Expertisecentrum begonnen de mogelijkheden voor incompany cursussen systematischer te verkennen. De directeur heeft afspraken gemaakt met diverse hoofdredacties om na te gaan waaraan behoefte bestaat en of het centrum in 2013 in die behoefte kan voorzien.

Sponsors en partners

De activiteiten van het Expertisecentrum Journalistiek zouden niet kunnen worden gerealiseerd zonder de steun van sponsors en partners. Bestuur en directie zijn hun hiervoor veel dank verschuldigd.

Stichting Democratie en Media

Deze stichting is voortgekomen uit de Stichting Het Parool en ijvert voor een daadkrachtige democratie die op elk terrein de krachten kan ontplooiën, welke nodig zijn voor het handhaven in het bijzonder van de persoonlijke vrijheid in een democratisch staatsbestel. De stichting heeft een speciale aandacht voor de rol van media en journalistiek daarin. Het Expertisecentrum ontvangt gedurende drie jaar een bijdrage van 25.000 euro per jaar op basis van het Werkplan 2012-2014.

Stichting A.W. Sijthoff

Deze stichting verschafte het beginkapitaal om de werkzaamheden van het Expertisecentrum op te zetten. Een bestuurslid van deze stichting – een lid van de familie Sijthoff – is bovendien van meet af aan betrokken geweest bij het Expertisecentrum als oprichter en bestuurslid. Voorts heeft de stichting zich bereid verklaard in incidentele gevallen beurzen te verstrekken aan deelnemers van scholingsprogramma's voor wie de kosten een te hoge drempel zouden vormen. Hierop hebben we het afgelopen boekjaar geen beroep hoeven doen.

Universiteit van Amsterdam

De universiteit verschaft het Expertisecentrum onderdak en faciliteiten als cursusruimten, computers en internetverbinding en kopieermogelijkheden. Dit partnerschap is vastgelegd in een formele samenwerkingsovereenkomst. Voorts hebben van meet af aan een of twee medewerkers van de universiteit zitting gehad in het bestuur van het Expertisecentrum.

Stadsschouwburg Amsterdam

Vanaf 2010 is de Stadsschouwburg Amsterdam partner van het Expertisecentrum bij de organisatie van De Staat van Nederland, een dubbel evenement, met in het dagprogramma kennisoverdracht aan journalisten en in het avondprogramma kennisoverdracht aan een breed publiek. De schouwburg verzorgt niet alleen de locatie en de catering voor het evenement, maar doet ook een belangrijk deel van de marketing ervan, met name voor het avondprogramma.

Rathenau Instituut

Het Rathenau Instituut stimuleert de publieke en politieke meningsvorming over wetenschap en technologie. Daartoe doet het instituut onderzoek naar de organisatie en ontwikkeling van het wetenschapssysteem, publiceert het over maatschappelijke effecten van nieuwe technologieën, en organiseert het debatten over vraagstukken en dilemma's op het gebied van wetenschap en technologie. Het Rathenau Instituut is inhoudelijk onafhankelijk en is in 1986 ingesteld door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, dat het ook financiert. Het instituut is inhoudelijk en financieel partner van het Expertisecentrum bij De Staat van Nederland en bij themadagen, zoals de themadag over privacy in het voorjaar van 2012.

Nederlandse Vereniging van Journalisten

De NVJ is vanouds de vakbond voor journalisten, maar de vereniging profileert zich de laatste jaren ook expliciet met scholingsactiviteiten onder de noemer NVJ Academy. Het Expertisecentrum werkt regelmatig samen met de NVJ Academy, bijvoorbeeld bij de Expertisedag Nieuwe Media. Die samenwerking behelst onder meer afstemming van de inhoud, het werven van deelnemers, en het verzorgen van administratie en facturering.

Vereniging van Onderzoeksjournalisten

De VVOJ is een organisatie die activiteiten organiseert voor journalisten, door journalisten. Ze deelt met het Expertisecentrum de ambitie om journalisten beter te maken in hun vak. De VVOJ concentreert zich daarbij op methoden en technieken van journalistiek onderzoek, het Expertisecentrum op de inhoud van journalistieke arbeid. Daarom vullen beide organisaties elkaar aan en werken ze waar nodig en mogelijk nauw samen , onder meer bij het werven van deelnemers.

Financiën

Het Expertisecentrum Journalistiek bestaat uit twee juridische entiteiten, beide stichtingen. Daartoe is besloten, omdat na overleg met de Belastingdienst bleek dat een streven naar voldoende eigen inkomsten uit activiteiten op gespannen voet zou kunnen komen te staan met de status van Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Activiteiten die geheel uit deelnemersbijdragen kunnen worden gefinancierd, worden ondergebracht in de Stichting Cursussen Expertisecentrum Journalistiek. De overige activiteiten vallen onder de Stichting Expertisecentrum voor Journalistiek. Deze laatste stichting heeft een ANBI-status. Beide stichtingen hebben dezelfde bestuursleden en dezelfde directeur.

In totaal bedroeg het resultaat van beide stichtingen samen 5.150 negatief op een omzet van 60.482 euro. Het streven was om in 2012 *break even* te draaien. Dat is niet gelukt, doordat in het vierde kwartaal vrijwel geen omzet is gegenereerd. De wisseling van de directie was daar voor een belangrijk deel debet aan: de nieuwe directeur moest zich eerst inwerken, zodat de eerste grotere activiteiten onder zijn regie pas in het voorjaar van 2013 plaatsvonden. Wel is het negatieve resultaat aanzienlijk kleiner dan de voorgaande jaren – in 2011 was er een negatief resultaat van 13.113 euro – zodat de opgaande lijn is voortgezet.

Het bestuur streeft naar een klein positief resultaat over 2013. Gebleken is dat de reserve soms aan de krappe kant is, zodat twee maal een liquiditeitsprobleem optrad. Door de reserve te laten groeien naar 40.000 euro zou dit moeten worden voorkomen.

Stichting Expertisecentrum voor Journalistiek per 31 december 2012

Balans

	31 december 2012	31 december 2011
<u>Activa</u>		
Vorderingen		
Overige vorderingen	37.755	9.013
Liquide middelen	1.016	38.576
	38.771	47.589
<u>Passiva</u>		
Eigen vermogen		
Overige reserves	36.771	40.437
Kortlopende schulden	2.000	7.152
	38.771	47.589

Winst- en verliesrekening

	31 december 2012	31 december 2011
<u>Inkomsten</u>		
Cursusgeld	6.697	19.346
Giften en sponsorbijdragen	44.323	40.150
	51.020	59.496
<u>Uitgaven</u>		
Lonen	23.994	21.412
Secretariaat	4.590	5.480
Accountant	2.050	3.250
Cursuskosten	19.888	40.394
Website	0	944
Kleine kosten	4.022	864
Bankkosten	142	265
Resultaat	-3.666	-13.113
	51.020	59.496

Stichting Cursussen Expertisecentrum Journalistiek per 31 december 2012

Balans

31 december 2012

Activa

Vorderingen	
Omzetbelasting	80
Liquide middelen	3.323
	3.403

Passiva

Eigen vermogen	
Overige reserves	-1.484
Kortlopende schulden	4.887
	3.403

Winst- en verliesrekening

31 december 2012

Inkomsten

Cursusgelden	3.381
Giften en sponsorbijdragen	6.081
	9.462

Uitgaven

Cursuskosten	9.547
Kleine kosten	1.267
Bankkosten	132
Resultaat	-1.484
	9.462

Bestuur en staf

Dick van Eijk	Voorzitter	
Nico Goebert	Penningmeester	Tot 1 september
Elsbeth Stoker	Penningmeester	Vanaf 1 december
Frank van Vree	Secretaris	Tot 1 april
Bas Broekhuizen	Secretaris	Vanaf 1 juni
Sigrid Sijthoff		
Suzanne Hendriks		
Mirjam Prenger		Tot 1 juni
Joeri Boom		Tot 1 april
Marja Ros		Vanaf 1 juni
Shirley Haasnoot	Directeur	Tot 1 oktober
Bas Mesters	Directeur	Vanaf 1 oktober
Jacqueline Antonissen	Ondersteuning	

Contactgegevens

Expertisecentrum Journalistiek
Turfdraagsterpad 9
1012 XT Amsterdam

T. 020 – 525 2916

E. info@expertisecentrumjournalistiek.nl